

Programma bijeenkomst 'Autisme op de zolderkamer'

Datum : **dinsdag 15 april 2025**

Tijd : 13:00 - 17:00 uur

Locatie: Domstad te Utrecht

Titel : Autisme op de zolderkamer

Algemene samenvatting

In de huidige samenleving, waarin hoge sociale verwachtingen en verantwoordelijkheden worden gesteld, ervaren sommige mensen met autisme een aanzienlijke lijdensdruk. Voor hen kan het moeilijk of zelfs onmogelijk zijn om te voldoen aan de maatschappelijke eisen en actief deel te nemen aan het dagelijks leven.

Deze bijeenkomst richt zich op autistische (jong)volwassenen die zich (langdurig) terugtrekken uit de samenleving en moeite hebben om toegang te krijgen tot zorg. De sprekers behandelen zowel theoretische als praktische aspecten van dit probleem. Ze gaan in op de uitdagingen waarmee deze kwetsbare doelgroep wordt geconfronteerd en bespreken mogelijke benaderingen voor ondersteuning en begeleiding.

Professor dr. Peter Muris richt zich in zijn presentatie op de oorzaken van extreem terugtrekkingsgedrag bij jongeren en biedt inzicht in relevante etiologische factoren. Hierbij komen onder andere afwijkende hersenprocessen, temperament, psychiatrische aandoeningen, ongunstige gezinsfactoren, opvoeding, negatieve sociale ervaringen, maatschappelijke druk en overmatig gebruik van digitale media aan bod. Daarnaast worden mogelijke interventies voor jongeren met hikikomori besproken en wordt een richtlijn gepresenteerd voor de opbouw en volgorde van verschillende behandelcomponenten.

Dr. B. Stringer zal in haar lezing, aan de hand van voorlopige bevindingen uit een consultatie-onderzoek naar (jeugd)GGZ-consultaties, ingaan op de ervaringen van het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) met thuisbegeleiding van mensen met autismespectrumstoornis (ASS). Hierbij worden veelvoorkomende dynamieken in de samenwerking tussen cliënten, hun omgeving en zorgverleners belicht, evenals mogelijke oplossingsrichtingen.

Anton Becker (ervaringsdeskundige), Jasper Wagteveld (ervaringsdeskundige) en Drs. Annemiek Landlust (GZ-psycholoog) behandelen in hun lezing de problematiek rondom jongeren en volwassenen die moeite hebben om in zorg te komen, ondanks een hoge lijdensdruk en een duidelijke hulp- of verandervraag. Vanuit zowel het perspectief van de ervaringsdeskundige als de behandelaar wordt besproken welke onderliggende factoren hierin een rol spelen en hoe zorgprofessionals hier beter op kunnen inspelen.

Programma

Tijd	Lezing
10.00 – 12.00 uur	CASS18+ Werkgroep bijeenkomsten WG Diagnostiek, WG Behandeling en WG Wetenschappelijk onderzoek (enkel toegankelijk voor leden van de werkgroepen)
12.00 – 13.00 uur	Lunchbuffet
13.00 – 13.15 uur	Introductie middagprogramma & stand van zaken CASS18+ Door dr. Els Blijd-Hoogewys / bestuur CASS18+
13.15 – 13.50 uur	Lezing 1: Hikikomori: jonge kluizenaars Door Professor dr. Peter Muris (voor toelichting zie bijlage)
13.50 – 14.25 uur	Lezing 2: Consultatie ervaringen vanuit Centrum voor Consultatie en Expertise in situaties waarin het begeleiden van mensen met ASS speelt in de thuissituatie Door Drs. Barbara Stringer (voor toelichting zie bijlage)
14.25 – 14.50 uur	PAUZE (25 minuten)
14.50 – 16.00 uur	Lezing 3: “Ik wil het wel zijn, maar ik wil het niet worden”: moeizaam in zorg komen vanuit de praktijk Door Anton Becker, Jasper Wagteveld & Drs. Annemiek Landlust (voor toelichting zie bijlage)
16.00 – 16.30 uur	Groepsdiscussie: Terugblik op deze middag: “Wat nemen we mee naar huis”
16.30 – 17.00 uur	BORREL

Hikikomori: jonge kluizenaars

Professor Peter Muris

Jonge mensen die zich volledig uit de samenleving terugtrekken, niet meer naar school of werk gaan - maar zich thuis afzonderen. In Japan is dit een welbekend verschijnsel en heeft het zelfs een naam: hikikomori. Ook in ons land komen deze jonge kluizenaars steeds vaker voor. Deze presentatie is gericht op de oorsprong van extreem terugtrekkingsgedrag bij jongeren en geeft inzicht in relevante etiologische factoren, zoals afwijkende hersenprocessen, temperament, psychiatrische aandoeningen, ongunstige gezinsfactoren, opvoeding, negatieve ervaringen met leeftijdsgenoten, maatschappelijke druk en overmatig internet- en digitaal mediagebruik, die allemaal kunnen worden geplaatst in een ontwikkelingspsychopathologisch model. Mogelijke interventies voor jongeren met hikikomori worden besproken en een richtlijn voor de (tijdsvolgorde van) verschillende componenten in een dergelijke behandeling wordt gegeven.

Professor Peter Muris is als hoogleraar Ontwikkelingspsychopathologie werkzaam bij de afdeling Klinische Psychologische Wetenschappen van de Faculteit Psychologie en Neurowetenschappen van de Universiteit Maastricht. Na het afronden van een master Mental Health Sciences (Klinische Psychologie) aan de Universiteit Maastricht, deed hij promotieonderzoek naar copingstijlen en angst aan de Universiteit van Amsterdam. Muris keerde terug naar Maastricht als docent en onderzoeker en voltooide in die tijd zijn klinische

opleiding tot cognitief gedragstherapeut en gezondheidspsycholoog. In 2004 werd hij benoemd tot hoogleraar Klinische Psychologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 2011 aanvaardde hij zijn huidige hoogleraarschap aan de Universiteit Maastricht dat hij combineert met klinisch werk bij Youz-Maastricht (Parnassia Groep). Zijn onderzoek past binnen de traditie van de experimentele psychopathologie en richt zich voornamelijk op abnormaal gedrag bij kinderen en adolescenten. Muris is een productief auteur van bijna 500 wetenschappelijke papers en boekhoofdstukken. Hij schreef ook een aantal boeken over angst bij kinderen en jongeren en werkte mee aan de ontwikkeling van tests zoals de Nederlandse Screen for Child Anxiety Related Emotional Disorders (SCARED).

Consultatie ervaringen vanuit Centrum voor Consultatie en Expertise in situaties waarin het begeleiden van mensen met ASS speelt in de thuissituatie.

Barbara Stringer

In deze lezing zullen aan de hand van voorlopige bevindingen uit een consultatie-onderzoek naar (jeugd)GGZ consultaties ervaringen gedeeld worden die CCE tegenkomt in situaties waarin mensen met ASS thuis begeleid worden. We delen terugkerende dynamieken die ontstaan in de samenwerking en reiken voorzichtig oplossingsrichtingen aan.

Barbara Stringer was tot voor kort als coördinator en onderzoeker werkzaam bij CCE. Sinds half maart heeft ze de overstap gemaakt naar de functie van directeur bij Kenniscentrum Phrenos. Ze heeft een achtergrond als verpleegkundige en verplegingswetenschapper.

“Ik wil het wel zijn, maar ik wil het niet worden”: moeizaam in zorg komen vanuit de praktijk

Anton Becker, Jasper Wagteveld & Annemiek Landlust

Sander kijkt graag televisie, zijn favoriete programma is “Kamp van Koningsbrugge” waarin gewone burgers worden opgeleid tot mariniers. In het programma zegt een van de opleiders tegen een cursist “Je wil wel marinier zijn, maar je wil het niet worden”. Dat herkent Sander, hij wil wel naar zijn werk en sociale contacten aangaan, maar hij wil het proces daarnaartoe niet. Hij blijft waar hij zit, kijkend naar de mensen op televisie, die het willen zijn en willen worden.

In de dagelijkse praktijk komen veel jongeren en volwassenen weinig tot niet in zorg, terwijl ze wel een hoge lijdensdruk ervaren en een hulp/verandervraag kunnen hebben.

In deze lezing bespreken we, vanuit het perspectief als ervaringsdeskundige en het perspectief als behandelaar, hoe we zorg toegankelijker kunnen maken door rekening te houden met onder andere vermijdende trekken¹, angst voor afwijzing, negatieve voorgaande ervaringen in de zorg, moeite met initiatie² en vooral angst voor de angst³, ook wel een fobie voor affect genoemd. Wanneer emoties zeer intens ervaren worden dan is het logisch dat je iets spannends als behandeling voorlopig even uit de weg gaat en hoopt op magische verandering in plaats van exposure oefeningen in therapie. Geen magische trucs in deze lezing, maar wel praktische tips om in de praktijk te komen tot willen worden, naast willen zijn.

Anton Becker is ervaringsdeskundige; hij werkt als onderzoeksassistent bij de Academische Werkplaats Autisme, bij Lentis/Jonx.

Jasper Wagteveld is ervaringsdeskundigen, werkzaam bij dr. Bosman.

Annemiek Landlust werkt als gezondheidszorgpsycholoog en promovendus bij het Autisme Team Noord-Nederland (ATN) van Lentis GGz (hoog specialistische autisme afdeling voor diagnostiek, behandeling, onderwijs en onderzoek) en bij klinische genetica bij het UMC Groningen waar ze haar promotieonderzoek uitvoert. Een van haar specialisaties is moeilijk verstaanbaar gedrag bij autisme. Te denken valt aan gedrag bij zeldzame syndromen, maar ook personen die moeizaam in zorg komen en blijven en die op basis van hun gedrag vaak verkeerd begrepen worden. Graag deelt ze haar ervaringen uit de klinische praktijk om de zorg toegankelijker te maken en beter in te richten op neurodiversiteit. Hierbij ondersteunt ze haar jarenlange klinische ervaring met inzichten vanuit de wetenschap.

1 Vuijk, R., Deen, M., Sizoo, B. et al. Temperament, Character, and Personality Disorders in Adults with Autism Spectrum Disorder: a Systematic Literature Review and Meta-analysis. *Rev J Autism Dev Disord* 5, 176–197 (2018). <https://doi.org/10.1007/s40489-018-0131-y>
2 Greaves-Lord K, Alma M, de Graaff B, Landsman J, van der Weide K, Jagersma G, Beskers T, Wubs M, Mandemaker H, van Daalen E, van der Linde J, Stapert AF, Bekius J, Piening S, Landlust A, van Balkom IDC. Clinical stance on response initiation in autistic adults: co-creating an integrative approach based on theory and lived experiences to act from language, via motor movement to wellbeing. *Front Psychol.* 2023 Sep 14;14:1229596. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1229596. PMID: 37780169; PMCID: PMC10539615.

Accreditatie

Er is voor dit dagsymposium accreditatie aangevraagd bij NVvP, FGZPT en V&VN.

Inschrijving

Inschrijving kan via een e-mail naar: CASS18plus@psychiatrienoord.nl met de volgende informatie:

Hierbij meld ik mij aan voor: ochtend* en/of middagprogramma

Naam (volledig)

- Functie + naam instelling
- Titel
- BIG-nummer
- Wens voor accreditatie: NVvP, FGZPT of V&VN?

Deelname is gratis voor CASS18+ participanten en ereparticipanten.

*De werkgroep bijeenkomst is uitsluitend voor leden van de werkgroepen

Voor vragen: mail naar Willemijn van der Ploeg, CASS18plus@psychiatrienoord.nl